

การปลูกจิตสำนึกทางจริยธรรมในสังคมไทย

TO INSTILL ETHICAL CONSCIENCE IN THAI SOCIETY

สมเดช นามเกตุ
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตหนองคาย
พระศิลาศักดิ์ สุเมธ (บุญทอง)
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด
พระณัฐพงษ์ สิริสุวรรณโณ (จันทร์โร)
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครศรีธรรมราช

บทคัดย่อ

ปัจจุบันสังคมไทยกำลังประสบปัญหาคนในสังคมเสื่อมถอยจริยธรรม ตั้งแต่ระดับ
นักการเมือง ข้าราชการ คนในแวดวงอาชีพอื่น ๆ เช่น การทุจริตคอร์รัปชัน การก่ออาชญากรรม
การเสพและค้ายาเสพติด ไม่เว้นแม้แต่ในกลุ่มเยาวชนตั้งแต่ระดับประถมจนถึงระดับอุดมศึกษา
ปัญหาความเสื่อมถอยทางจริยธรรมจึงเป็นปัญหาเร่งด่วน ที่คนในสังคมทุกภาคส่วนจะต้อง
ร่วมมือกันแก้ไข โดยเริ่มจากครอบครัว พ่อแม่ ครู ผู้บริหาร นักการเมือง ผู้นำสังคม ผู้นำ
ประเทศ บุคคลสาธารณะ ต้องเป็นแบบอย่างที่ดีในทางจริยธรรม และการนำหลักคำสอนทาง
พระพุทธศาสนามาประพฤติปฏิบัติ หลักธรรมทางพระพุทธศาสนาที่ควรนำมาเป็นทฤษฎี
เพื่อพัฒนาจริยธรรม คือ หลักไตรสิกขา และมงคล 38 ประการ

คำสำคัญ: การปลูกจิตสำนึก, จริยธรรม, ไตรสิกขา, มงคล 38

Abstract

At present, Thai society is facing problems with ethical decline. These problems are corruption, crime, and drug trafficking appeared in all walks of life which are politicians, civil servant, and even students in a primary school or in a university. Therefore, all of these are the priority and urgent problems which people in all sectors of the society have to work together to resolve by getting started from the family, parents, teachers, administrators, politicians, social leaders, country leaders, and public figures being good exemplars in ethics. Additionally, they should apply the Buddhist principles to develop the social ethics. The principles are Threefold Training and 38 Mangala

Keywords: To Instill Conscience, Ethics, Threefold Training, 38 Mangala

บทนำ

ความอยู่เย็นเป็นสุขของสังคม (Wellness and Happiness) เป็นสิ่งที่พึงปรารถนาของทุกสังคม ซึ่งจะเกิดขึ้นได้ต้องมาจากตัวคนในสังคม โดยที่คนส่วนใหญ่ต้องเป็นผู้มีความประพฤติดีมีคุณธรรมจริยธรรม ซึ่งความคิดในแนวนี้นี้ได้รับการยอมรับโดยทั่วไปจากคนส่วนใหญ่ในสังคม ดังนั้น ในทุกประเทศจึงพยายามหามาตรการในการปลูกฝังอบรมและเสริมสร้างประชากรในชาติ ให้เป็นผู้มีคุณธรรมจริยธรรม นอกจากนี้แล้ว เรื่องของคุณธรรมจริยธรรม ยังเป็นประเด็นหัวข้อของการศึกษาค้นคว้าในระดับสากลหรือของโลก ที่ทุกประเทศพยายามศึกษาค้นคว้า หรือหาความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับแนวทาง หรือยุทธศาสตร์ในการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมให้แก่คนอย่างมีประสิทธิภาพ รวมทั้งวิธีการในการดำเนินการในระดับชาติหรือประเทศ เพื่อทำการปลูกฝังส่งเสริมและพัฒนาจริยธรรมให้คนในชาติ (จรีพร กาญจนการุณ, 2552)

สถานการณ์บ้านเมืองของประเทศไทยเราในปัจจุบันนี้ ดูน่าเป็นห่วงอย่างยิ่งจากกระแสโลกาภิวัตน์ที่ผลักดันให้สังคมไทยมุ่งความสำเร็จทางวัตถุ คนในสังคมแสวงหาความสำเร็จในชีวิตทางด้านเศรษฐกิจ บ้างก็แสวงหาอำนาจ บ้างก็แสวงหาผลประโยชน์ จนหลายคนมองเห็นตรงกันว่า ปัจจุบันสังคมไทยเริ่มอ่อนแอลงเรื่อย ๆ และกำลังเผชิญกับภาวะวิกฤติหลายด้าน ทั้งด้านการเมือง การศึกษา ศาสนา เศรษฐกิจ สังคม โดยเฉพาะอย่างยิ่งสิ่งที่พึงวิตกกังวล คือปัญหาความเสื่อมถอยในด้านคุณธรรมจริยธรรมของคนในประเทศ ทั้งในระดับนักการเมือง ข้าราชการ หรือคนในแวดวงอาชีพอื่น ๆ ภาพที่เห็นชัดเจนและเป็นข่าวอยู่ทุกวันนี้ก็คือ การทุจริตคอร์รัปชัน การก่ออาชญากรรม การเสพ และค้ายาเสพติด และยังแพร่ระบาดไปยังกลุ่มเยาวชน นักเรียน นักศึกษา ตั้งแต่ระดับประถมจนถึงอุดมศึกษา การประพฤติตนที่ไม่พึงประสงค์ อาทิ การแต่งกายผิดระเบียบ แต่งกายล่อแหลม ซึ่งเป็นมูลเหตุก่อให้เกิดอาชญากรรมทางเพศ การที่นักเรียน นักศึกษา ขยายบริการทางเพศเพียงเพื่อหาเงินมาใช้จ่ายฟุ่มเฟือย การอยู่ร่วมกันฉันทสามิภรรยา การทะเลาะวิวาทของนักศึกษา ทั้งภายในสถาบันเดียวกัน และต่างสถาบัน เหล่านี้เป็นปัญหาที่เกิดขึ้นในกลุ่มของเยาวชนดังกล่าว (แก้วเวียง นานาผล และคณะ, 2557)

ทุกคนต่างลงความเห็นตรงกันว่า เยาวชนไทยของเราขาดการปลูกฝังในด้านคุณธรรมจริยธรรม อาจจะมีอยู่บ้างแต่เป็นแบบฉาบฉวย ไม่เกิดผลที่ถาวร ในขณะที่สังคมไทยต้องการเห็นภาพการพัฒนาเยาวชนไทย ไปสู่การเป็นบัณฑิตที่มีคุณภาพ มีความสมบูรณ์ ทั้งร่างกายและจิตใจ มีสติปัญญา มีความรู้และคุณธรรมจริยธรรม รวมทั้งไม่เสื่อมวัฒนธรรมของชาติในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข

ทุกครั้งที่กล่าวถึงปัญหาคุณธรรมจริยธรรมในสังคมไทย หลายคนมักจะมองไปที่กระบวนการจัดการศึกษา และตอกย้ำเสมอว่า เป็นความล้มเหลวของระบบการศึกษา แต่หาก

ทุกฝ่ายเปิดใจยอมรับว่า ปัญหาเรื่องคุณธรรมจริยธรรมนั้น เป็นปัญหาใหญ่ระดับชาติ การแก้ไขปัญหานี้จะต้องเริ่มต้นจากครอบครัว สถานศึกษา และที่สำคัญที่สุดคือ ผู้ใหญ่ทุกคนในสังคม ต้องเป็นแบบอย่างที่ดีให้กับเด็กและเยาวชน เนื่องจากการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมให้ประสบผลสำเร็จสูงสุดนั้น ต้องปฏิบัติตนให้เป็นแบบอย่าง ถ้าพิจารณาพื้นฐานปัญหาคุณธรรมจริยธรรมของเด็กและเยาวชนไทย ส่วนหนึ่งนั้นเริ่มจาก “ปัญหาด้านครอบครัว” ซึ่งเกิดจากการที่ครอบครัวแตกแยก พ่อแม่ไม่ได้อยู่ด้วยกัน พ่อแม่ไม่มีเวลาให้บุตรหลาน การใช้ความรุนแรงในครอบครัวและอื่น ๆ อีกมากมาย ซึ่งประเด็นปัญหาของสังคม ที่ส่งผลกระทบต่อเด็กและเยาวชนไทยลำดับต้น ๆ เช่น ขาดความอบอุ่นจากครอบครัว ซึ่งจะนำไปสู่การมีความรัก การมีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควร รวมถึงภัยจากสื่อเทคโนโลยี โดยเฉพาะอินเทอร์เน็ตและการเข้าถึงอบายมุข ทั้งเหล้า บุหรี่ ยาเสพติด ได้ง่ายตาย และที่สำคัญคือ “การขาดแบบอย่างที่ดี” นั้นเอง (อังคณา เชื้อสมุทร, 2555) สังคมอยากเห็นภาพเด็กและเยาวชนเป็นเช่นไร ทุกคนในสังคมทั้งพ่อแม่ผู้ปกครอง ครูผู้สอน ผู้บริหาร นักการเมือง ผู้นำสังคม ผู้นำประเทศ ต้องประพฤติตนให้เป็นแบบอย่างที่ดี เพราะการเป็นแบบอย่างที่ดีนั้น ถือเป็นวิธีการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมที่ดีที่สุด

ดังนั้น คุณธรรมจริยธรรมจึงเป็นกลไกของสังคม ที่ทำหน้าที่เป็นบรรทัดฐานของความประพฤติ เป็นสิ่งที่กำหนดว่าอะไรควรประพฤติปฏิบัติ และจะต้องปลูกฝังให้กับคนในสังคม เพราะถ้าคนในสังคมเป็นคนดีแล้ว สังคมก็มีความสุข แต่ถ้าคนในสังคมไม่ดี ก็จะมีปัญหา วุ่นวายเดือดร้อน มีการเอารัดเอาเปรียบแก่งแย่ง แม้จะมีกฎหมายบังคับไว้ คนก็พยายามที่จะหลีกเลี่ยง

ปัจจุบันปัญหาจากความบกพร่องทางจริยธรรมเกิดขึ้นทั่วโลก สังคมมีแต่ความสับสน วุ่นวาย คดโกง เอารัดเอาเปรียบกันอยู่ตลอดเวลา การศึกษาค้นคว้าในเรื่องของจริยธรรมมีมานาน จนในปัจจุบันเกิดความกระฉ่งชัดในเรื่องของจริยธรรมมากขึ้น แต่อย่างไรก็ตาม จริยธรรมก็ยังเป็นเรื่องที่มีความซับซ้อนเข้าใจได้ยาก และมีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกับองค์ประกอบและตัวแปรอีกเป็นจำนวนมาก และความเข้าใจในเรื่องของจริยธรรม จะต้องอาศัยความเข้าใจในองค์ความรู้ของวิทยาการหลายสาขาร่วมกัน ไม่ว่าจะเป็นเรื่องของปรัชญา จิตวิทยา การศึกษา ศาสนา และอื่น ๆ ซึ่งหากมีมากเท่าไรก็จะช่วยให้เข้าใจในเรื่องของคุณธรรมจริยธรรมมากขึ้นเท่านั้น

ความหมายของคุณธรรมจริยธรรม

ความหมายของคุณธรรมจริยธรรมนั้น มีนักปรัชญานักการศึกษา นักจิตวิทยา ตลอดจนผู้ที่เกี่ยวข้อง ได้ให้ความหมายไว้ ดังต่อไปนี้

คำว่า “คุณธรรม” ได้มีผู้ให้ความหมายไว้ ดังนี้

เจริญ ไวรวัจนกุล อธิบายว่า คุณธรรมคือมโนธรรมอันเป็นสำนักแห่งความดี ที่เกิดจากการไตร่ตรองด้วยเหตุผล จนสามารถตัดสินใจได้ว่า สิ่งใดดีสิ่งใดงาม แล้วมุ่งมันอยู่กับสิ่งดีงาม จนเคยชิน เป็นคนที่มีคุณธรรมเป็นกิจนิสัยและลักษณะนิสัย (เจริญ ไวรวัจนกุล, 2531)

สงวน สิทธิเลิศอรุณ กล่าวว่า คุณธรรมหมายถึง คุณงามความดีของบุคคล ที่กระทำไปด้วยความสำนึกในจิตใจ โดยมีเป้าหมายว่า เป็นการกระทำความดีหรือพฤติกรรมที่ดี ซึ่งเป็นที่ยอมรับของสังคม เช่น ความเสียสละ ความมีน้ำใจงาม ความเกรงใจ ความยุติธรรม ความรักเด็ก รักเพื่อนมนุษย์และความเห็นอกเห็นใจผู้อื่น (สงวน สิทธิเลิศอรุณ, 2526)

สรุปได้ว่า คุณธรรม หมายถึง ความสำนึกในจิตใจของบุคคลในทางที่ดีงาม อันเกิดจากการไตร่ตรองด้วยเหตุผล ส่งผลต่อความคิดที่ดีนำไปสู่การกระทำและความประพฤติในทางที่ดี เช่น ความเสียสละ ความมีน้ำใจ ความรับผิดชอบ เป็นต้น

ส่วนคำว่า “จริยธรรม” นั้น มีผู้ให้ความหมายไว้หลากหลายประเด็นด้วยกัน ดังนี้

วิลาส ลักษณะชั่ววัลลี ให้ความหมายคุณธรรมจริยธรรมไว้ว่า เป็นสิ่งที่สังคมเห็นว่า เป็นสิ่งที่ดีและการตัดสินใจเลือกกระทำหรือแก้ปัญหา ที่แสดงถึงการมีจริยธรรมที่สูงกว่า เพื่อใช้เป็นแนวทางในการประพฤติให้อยู่ร่วมกันได้อย่างร่มเย็น (วิลาส ลักษณะชั่ววัลลี, 2552)

ณรงค์ โชควัฒนา ให้ความหมายไว้ว่า จริยธรรมหมายถึง การที่บุคคลมีความเห็นอกเห็นใจมีความเมตตากรุณา เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ต่อกัน ช่วยเหลือเกื้อกูลผู้ตกทุกข์ได้ยาก เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ส่วนตัว มีระเบียบวินัย ซื่อสัตย์ มีความรับผิดชอบ (ณรงค์ โชควัฒนา, 2542)

บุญมี แทนแก้ว ให้ความหมายไว้ว่า จริยธรรมหมายถึง หลักแห่งความประพฤติที่เห็นว่าเป็นดีงามและถูกต้อง (บุญมี แทนแก้ว, 2539)

ปราชญ์ กล้าผจญ ให้ความหมายไว้ว่า จริยธรรมหมายถึง ความประพฤติอันพึงปฏิบัติต่อตนเอง ผู้อื่น และสังคม เพื่อก่อให้เกิดความเจริญรุ่งเรือง เกษมสุขขึ้นในสังคมและสมาชิกของสังคม (ปราชญ์ กล้าผจญ, 2544)

พรนพ พุกกะพันธุ์ ให้ความหมายไว้ว่า จริยธรรมหมายถึง สิ่งที่ควรประพฤติ และปฏิบัติเหมาะสมในสิ่งที่ถูกต้อง ซึ่งสังคมยอมรับ เพื่อการอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างมีความสุขร่มเย็น (พรนพ พุกกะพันธุ์, 2543)

สุชาติ ประสิทธิ์รัฐสินธุ์ ให้ความหมายไว้ว่า จริยธรรมหมายถึง ความถูกต้องที่ดีงาม สังคมทุกสังคมจะกำหนดกฎเกณฑ์ กติกา บรรทัดฐานของตนเองว่า อะไรคือสิ่งที่ดีงาม อะไรคือความถูกต้อง (สุชาติ ประสิทธิ์รัฐสินธุ์, 2539)

พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542 ให้ความหมายไว้ว่า จริยธรรม หมายถึง ธรรมที่เป็นข้อประพฤติปฏิบัติศีลธรรมกฎศีลธรรม (ราชบัณฑิตยสถาน, 2542)

โคลเบอร์ก (Kohlberg) กล่าวว่า จริยธรรมมีพื้นฐานของความยุติธรรม ถือเอาการกระจายสิทธิหน้าที่อย่างเท่าเทียม โดยมีได้หมายถึงกฎเกณฑ์ที่บังคับทั่วไป แต่เป็นกฎเกณฑ์ที่มีความเป็นสากลที่คนส่วนใหญ่รับไว้ในทุกสถานการณ์ ไม่มีการขัดแย้งเป็นอุดมคติ ดังนั้น พันธะทางจริยธรรมจึงเป็นการเคารพต่อสิทธิข้อเรียกร้องของบุคคลอย่างเสมอภาคกัน (ศิณาภรณ์ หุ้เต็ม, 2552)

จากความหมายของคุณธรรมจริยธรรมดังกล่าวข้างต้น สามารถสรุปได้ว่า คุณธรรมหมายถึง สภาพคุณงามความดีภายในบุคคล เป็นความจริงแท้หรือสัจธรรม ที่ทำให้เกิดการประพฤติปฏิบัติตนในกรอบที่งดงาม มีจิตใจเต็มเปี่ยมไปด้วยความสุข มีความรักเมตตาปรารถนาดี ไม่เบียดเบียนทำร้ายกัน ส่วนคำว่า จริยธรรม หมายถึง ข้อปฏิบัติหรือหลักความประพฤติที่ดีงาม และเป็นไปเพื่อประโยชน์ทั้งต่อตนเองและสังคมส่วนรวม อันส่งผลให้ชีวิตมีระเบียบแบบแผน

องค์ประกอบของจริยธรรม

จริยธรรมนั้นถือได้ว่า เป็นเครื่องกำหนดหลักปฏิบัติในการดำรงชีวิต เป็นแนวทางในการอยู่ร่วมกันอย่างสงบเรียบร้อย ซึ่งในสังคมหรือทุกองค์กรต้องมี (Love You, 2554) ดังนี้

1. ระเบียบวินัย (Discipline) เป็นสิ่งสำคัญยิ่งที่จะต้องมีในองค์กร ซึ่งถ้าองค์กรใดขาดกฎเกณฑ์หรือระเบียบวินัย ที่จะเป็นแนวปฏิบัติร่วมกันแล้ว แต่ละคนต่างคนต่างทำอะไรได้ตามความต้องการ ไม่มีผู้นำ ไม่มีระเบียบแบบแผนให้ยึดถือในแนวเดียวกัน หากเป็นเช่นนี้ จะทำให้เกิดการละเมิดสิทธิหน้าที่ เกิดความเดือนร้อนและความไม่สงบในองค์กร อาจทำให้องค์กรไม่สามารถประสบความสำเร็จตามเป้าหมายขององค์กรได้ ดังนั้น องค์กรทุกองค์กรต้องมีระเบียบวินัย

2. สังคม (Society) เป็นการรวมกลุ่มกันประกอบกิจกรรมอย่างมีระเบียบแบบแผน ก่อให้เกิดความเรียบร้อย เกิดขนบธรรมเนียมประเพณีที่ดีงาม ซึ่งการรวมกลุ่มกันประกอบกิจกรรมในด้านธุรกิจนั้น สามารถที่จะให้ความร่วมมือให้เกิดการพัฒนาสังคม หรือผลตอบแทนคืนให้สังคม โดยไม่เห็นแก่ประโยชน์ส่วนตน ทำให้สังคมเกิดสิ่งดี ๆ เช่น เกิดเหตุการณ์น้ำท่วมในภาคต่าง ๆ จะเห็นได้ว่าหน่วยงานต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นภาครัฐหรือเอกชน หรือแม้กระทั่งคนไทย ทั้งประเทศ ได้ร่วมกันสร้างสรรค์สังคมด้วยการบริจาค ทั้งทุนทรัพย์และกำลังเท่าที่สามารถช่วยได้ ในการทำกิจกรรมให้การช่วยเหลือในรูปแบบต่าง ๆ ซึ่งจะปฏิเสธไม่ได้เลยว่า สังคมไทยนั้นเป็นสังคมที่เปี่ยมด้วยน้ำใจที่บริสุทธิ์อย่างแท้จริง

3. อิสระเสรี (Autonomy) โดยทั่วไปแล้ว บุคคลที่สำนึกในมโนธรรม ประสพการณ์ชีวิตย่อมจะเป็นบุคคลที่มีความสุข จะอยู่ในระเบียบวินัย สำหรับคนไทยนั้น ค่านิยมยังหมายรวมถึงอิสระเสรีภาพ ซึ่งเมื่อได้รับการขัดเกลาแล้ว สามารถปกครองตนเองให้

อยู่ในทำนองคลองธรรมได้ ซึ่งเมื่อเป็นเช่นนี้ คณะกรรมการโครงการการศึกษาจริยธรรม ได้กำหนดจริยธรรมที่ควรปลูกฝังแก่คนไทยไว้ 8 ประการดังนี้

3.1 การไฝ่สัจจะ คือการยึดถือความจริง ศรัทธาในสิ่งที่มีหลักฐานข้อมูลรับรอง ที่สามารถพิสูจน์ตรวจสอบได้ แสวงหาความรู้ความจริงได้

3.2 การใช้ปัญญาในการแก้ไขปัญหา คือการใช้กระบวนการค้นหาความรู้ความจริง เป็นทางออกอย่างมีเหตุผลเหมาะสม เพื่อแก้ปัญหาหรือจัดอุปสรรคข้อยุ่งยากต่าง ๆ ที่เผชิญอยู่

3.3 เมตตากรุณา คือการเสียสละนั้น ไม่ก่อให้เกิดความเดือดร้อนต่อตนเอง แต่ช่วยให้ผู้อื่นได้พ้นจากความทุกข์กังวล

3.4 สติสัมปชัญญะ คือการที่บุคคลนั้นมีความรู้ตนเองอยู่เสมอว่า ตนกำลังทำอะไรอยู่ และสามารถที่จะเตือนตนเองให้สามารถตัดสินใจ ที่แสดงออกมาทางด้านการประพฤติปฏิบัติในทางที่ถูกต้องด้วยสติ

3.5 ไม่ประมาท คือการที่กระทำอะไรก็ตาม จะต้องมีการวางแผน เพื่อเตรียมพร้อม โดยต้องมีการคาดการณ์ เพื่อรับผลที่ตามมาของการกระทำใด ๆ ของตนเอง อยู่สม่ำเสมอ จนเกิดเป็นนิสัย

3.6 ซื่อสัตย์สุจริต คือการมีจิตใจและการปฏิบัติตนที่ตรงต่อความเจริญ ความถูกต้อง ความดีงาม ตรงต่อหน้าที่ ความรับผิดชอบตรงตามระเบียบแบบแผนและ กฎเกณฑ์ ต่อคำมั่นสัญญา ซึ่งหากปฏิบัติแบบนี้แล้ว จะก่อให้เกิดการยอมรับที่จะอยู่ร่วมกันในสังคมได้

3.7 ขยันหมั่นเพียร คือการมีความพอใจต่อหน้าที่การงานของตน ที่ได้ รับผิดชอบ มีจิตใจที่จดจ่อกับงานที่ตนเองรับผิดชอบ จนสิ้นสุดกระบวนการในการทำงาน

3.8 หิริโอตตปละ คือการละอายและเกรงกลัวต่อการประพฤติดูชั่ว การผิดศีลธรรม ต่อมาได้มีการเพิ่มลักษณะจริยธรรมไทย 11 ประการคือ

1. การมีเหตุผล	2. ความซื่อสัตย์
3. ความรับผิดชอบ	4. ความเสียสละ
5. ความสามัคคี	6. ความกตัญญูกตเวที
7. การรักษาระเบียบวินัย	8. การประหยัด
9. ความยุติธรรม	10. ความอดุสาหะ
11. ความเมตตากรุณา	

องค์ประกอบที่มีผลต่อการพัฒนาจริยธรรม

สุพล วังสินธุ์ ได้ศึกษาถึงองค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อการพัฒนาจริยธรรมจากการศึกษาช่วยในการอธิบายได้ว่า การที่บุคคลมีคุณสมบัติทางจริยธรรมแตกต่างกันนั้น มีความเกี่ยวเนื่องมาจากปัจจัยใดบ้าง และจะเป็นแนวทางในการพัฒนาจริยธรรมให้สูงขึ้น โดยการพัฒนาองค์ประกอบต่าง ๆ ที่มีความสัมพันธ์กับจริยธรรมนั้น ๆ สำหรับองค์ประกอบต่าง ๆ ที่ใช้ในการศึกษาความสัมพันธ์กับจริยธรรมจำแนกเป็น 3 ประเภท ดังนี้

1. องค์ประกอบทางกายภาพ ได้แก่ การศึกษาอายุและเพศของผู้ถูกวัด
2. องค์ประกอบทางบุคลิกลักษณะ ได้แก่

2.1 ลักษณะที่มุ่งอนาคต หมายถึง ความปรารถนาที่จะทำสิ่งหนึ่งสิ่งใดให้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี แม้จะเผชิญกับอุปสรรคต่าง ๆ ก็ไม่ย่อท้อ มีความกระตือรือร้นที่จะฝ่าฟันอุปสรรคทั้งหมด โดยมุ่งที่จะให้เกิดผลสำเร็จที่พึงตามปรารถนาในอนาคต เป็นหลักยอมรับความล่าช้าในปัจจุบัน เพื่ออนาคตที่ดี

2.2 เจตคติต่อกฎหมาย ความเป็นระเบียบและศีล 5 หมายถึง ความคิดเห็น ความรู้สึกของบุคคลที่มีต่อกฎหมาย ความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมืองและศีล 5

3. องค์ประกอบทางสภาพแวดล้อม ได้แก่ ฐานะทางครอบครัวผู้เลี้ยงดูและวิธีการอบรมเลี้ยงดู การใช้สื่อมวลชน สภาพแวดล้อมที่โรงเรียน และอิทธิพลของตัวแบบ (สุพล วังสินธุ์, 2534)

ดวงเดือน พันธุมนาวิน ได้สรุปองค์ประกอบของจริยธรรมไว้ 2 ด้านคือ

1. เนื้อหาของจริยธรรม เป็นสิ่งที่สังคมอบรมคนในสังคมให้ประพฤติปฏิบัติในรูปของความรู้เชิงจริยธรรม เน้นเนื้อหาความรู้ทางศาสนา กฎหมาย หรือระเบียบประเพณี ค่านิยม หรือทัศนคติ โดยเนื้อหาจริยธรรมในแต่ละสังคม ย่อมแตกต่างกัน ทั้งนี้ เพราะระเบียบประเพณี ค่านิยมของสังคมต่างกัน

2. โครงสร้างของจริยธรรม เป็นหลักการทางจริยธรรม โดยแสดงถึงความเจริญหรือพัฒนาการทางจริยธรรม ตั้งแต่ขั้นต่ำสุดจนถึงขั้นสูงสุด ลักษณะของโครงสร้างทางจริยธรรม ได้แก่ การให้เหตุผลทางจริยธรรมบุคคล จะมีเหตุผลทางจริยธรรมในระดับใด ไม่ใช่ขึ้นกับการอบรมสั่งสอนทางด้านเนื้อหาของจริยธรรม แต่ขึ้นอยู่กับระดับสติปัญญา วุฒิภาวะทางอารมณ์ และประสบการณ์ที่เหมาะสมในสังคม (ดวงเดือน พันธุมนาวิน, 2524)

การมีเหตุผลเชิงจริยธรรม จึงมีลักษณะเป็นสากล และสามารถใช้เปรียบเทียบการมีจริยธรรมของคนในสังคมเดียวกัน หรือต่างสังคมได้มากกว่าการเปรียบเทียบทางด้านเนื้อหา

สรุปได้ว่า องค์ประกอบที่มีผลต่อการพัฒนาจริยธรรมดังกล่าว จะช่วยในการอธิบายได้ว่าการที่บุคคลมีคุณสมบัติทางจริยธรรมแตกต่างกันนั้น มีความเกี่ยวเนื่องมาจาก

ปัจจัยใดบ้าง และเป็นประโยชน์ในการสร้างเสริมจริยธรรม โดยเฉพาะครูผู้สอนในการใช้เป็นแนวทางป้องกัน และแก้ไขพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ ให้มีการพัฒนาที่ถูกต้องถูกทางยิ่งขึ้นไป

วิทย์ วิศทเวทย์และเสฐียรพงษ์ วรรณปก ได้กล่าวถึงการศึกษาทางพระพุทธศาสนาที่เป็นไปเพื่อสัมมาทิฐิ คือความคิดเห็นที่ถูกต้อง ที่เป็นข้อปฏิบัติหรือหลักสำหรับฝึกหัดอบรมกายวาจาใจและปัญญาให้ยิ่งขึ้นไป จนบรรลุเป้าหมายสูงสุดคือพระนิพพาน ได้แก่

1. การฝึกฝนอบรมด้านปัญญา ซึ่งก่อให้เกิดความรู้ความเข้าใจในสิ่งทั้งหลายตามความเป็นจริง รู้เป็นไปตามเหตุปัจจัยที่นำมาใช้ในการแก้ไขปัญหามาตามแนวทางของเหตุผล รู้เท่าทันโลกและชีวิต จนสามารถทำจิตใจให้บริสุทธิ์หลุดพ้น จากความยึดมั่นถือมั่นในสิ่งทั้งหลาย มีจิตใจเป็นอิสระผ่องใสเบิกบาน ซึ่งเรียกว่า “อธิปัญญาสิกขา”

2. การฝึกฝนอบรมในด้านความประพฤติ ซึ่งรวมไปถึงระเบียบวินัยความสุจริตทางกายและวาจา นั่นคือละเว้นจากการฆ่าสัตว์ ลักทรัพย์ ประพฤติผิดในกาม ละเว้นจากการพูดเท็จ พูดส่อเสียดพูดหยาบ และพูดเพ้อเจ้อ ไร้สาระ ตลอดจนการประกอบอาชีพที่สุจริต ไม่เบียดเบียนผู้อื่นเรียกว่า “อธิศีลสิกขา”

3. การฝึกฝนอบรมในด้านจิตใจ อันได้แก่ การปลูกฝังคุณภาพการเสริมสร้างคุณภาพสมรรถภาพจิต และสุขภาพจิต นั่นคือความมีจิตใจงามเข้มแข็ง และปลอดโปร่งเป็นสุข เรียกว่า “อธิจิตตสิกขา” (วิทย์ วิศทเวทย์ และเสฐียรพงษ์ วรรณปก, 2533)

นอกจากนี้ ดวงเดือน พันธุมนาวิน ได้กล่าวถึงจริยธรรมด้านการเสียสละ ซึ่งมีแนวปฏิบัติดังนี้

1. การเสียสละทางกาย เช่น การช่วยเหลือการงานสาธารณประโยชน์ อาทิ ทำความสะอาดโรงเรียน วัด สถานที่ราชการ เป็นต้น

2. การเสียสละทางวาจา เช่น การให้คำแนะนำแก่ผู้อื่นในส่วนที่เราสามารถกระทำได้ อาทิ การแนะนำเมื่อผู้อื่นมีปัญหาชีวิตทั้งทางโลกและทางธรรม เป็นต้น

3. การเสียสละทางกำลังปัญญา เช่น การแสดงความคิดเห็นอย่างตรงไปตรงมาไม่ว่าจะในที่ประชุม หรือกิจการใด ๆ อาทิ อาสาสมัครสอนหนังสือให้แก่เด็กในชุมชนแออัด เป็นต้น

4. การเสียสละทางกำลังทรัพย์ เช่น การแบ่งปันเงินทองให้แก่ผู้ที่ขัดสน การบริจาคเงินหรือสิ่งของเพื่อสาธารณกุศล

5. การเสียสละทางจิตใจ หมายถึง การรู้จักปล่อยวางอารมณ์ที่เป็นศัตรูต่อความสงบทางใจ เช่น ความโกรธเคืองขัดใจบุคคลอื่น ดังนั้น การระงับใจและการให้อภัย จึงเป็นการเสียสละอย่างหนึ่ง (ดวงเดือน พันธุมนาวิน, 2524)

กล่าวโดยสรุป ถ้าสมาชิกในสังคมได้ศึกษาและปฏิบัติตามหลักจริยธรรม ในการดำเนินชีวิตทางพระพุทธศาสนา จริยธรรมจะเป็นเครื่องมือควบคุมความประพฤติของบุคคลใน

สังคม ให้ประพัตต์แต่สิ่งที่ดีงาม ที่ถูกที่ควร ก็มั่นใจได้ว่าจริยธรรมในสังคมไทย ที่เสื่อมโทรมลง ในยุคปัจจุบัน จะสามารถพัฒนาให้ดีขึ้นได้ ปัญหาต่าง ๆ เช่น ปัญหาอาชญากรรม ปัญหาเสพติด ปัญหาการกระทำผิดของเยาวชน ฯลฯ ก็จะสามารถน้อยลงและหมดไปในที่สุด ทำให้ทุกคนมีชีวิตที่เจริญงอกงาม และสามารถอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข

ทฤษฎีเพื่อพัฒนาจริยธรรม

ทฤษฎีที่เป็นหลักใหญ่ของพระพุทธศาสนา ที่เป็นแบบหรือเป็นกระบวนการทั้งหมดของการพัฒนาคน ได้แก่ การศึกษาใน 3 ด้าน ที่เรียกว่าไตรสิกขา คือศีล สมาธิ ปัญญา ดังที่พระธรรมปิฎกได้อธิบายไว้ ดังนี้

1. ศีล คือการฝึกฝนพัฒนาด้านพฤติกรรม หมายถึง การพัฒนาพฤติกรรมทางกายและวาจา ให้มีความสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมอย่างถูกต้อง โดยแบ่งเป็น 4 หมวด คือ

1.1 การรักษาวินัยแม่บทของชุมชน (ปาติโมกข์สังวร) เมื่อคนอยู่ร่วมกันจะต้องจัดระบบต่าง ๆ ให้เกิดความเรียบร้อย ประสานสอดคล้องกัน เช่น วินัยแม่บทของคฤหัสถ์ได้แก่ ศีล 5

1.2 การรู้จักใช้อินทริย (อินทริยสังวร) ได้รับรู้โดยผ่านตาหูจมูกลิ้นกายใจ จะต้องพัฒนาพฤติกรรมในการใช้อินทริย ในทางการดู ฟัง อย่างมีสติ คือรู้จักพิจารณาเลือกเฟ้นสิ่งที่จะดู สิ่งที่จะฟังอย่างมีสติ ควบคุมตนเองได้ รู้จักประมาณ ไม่ปล่อยตัวให้ลุ่มหลงมัวเมาไม่เห็นแก่ความสนุกสนาน แต่รู้จักดู รู้จักฟัง ให้ได้คุณค่าที่ดีงาม เป็นประโยชน์ ให้ได้ปัญญาและคติที่จะนำมาใช้ในการพัฒนาชีวิตและสังคม

1.3 การหาเลี้ยงชีพที่บริสุทธิ์ (อาชีวนิปปาติ) เนื่องจากการหาเลี้ยงชีพเป็นพฤติกรรมหลักในการดำเนินชีวิต จึงต้องพัฒนาสัมมาชีพและส่งเสริมให้หาเลี้ยงชีพโดยทางสุจริต

1.4 การเสพบริโภคน้อยด้วยปัญญา (ปัจฉินิยปฏิเสวนา) ถ้ามนุษย์ไม่พัฒนาพฤติกรรมในการเสพบริโภค ก็จะก่อปัญหาอย่างมาก จะก่อให้เกิดความลุ่มหลง มัวเมา ฟุ้งเฟ้อ ฟุ่มเฟือย ดังนั้นต้องพัฒนาพฤติกรรมการเสพบริโภคปัจจัยต่าง ๆ ให้เป็นไปในลักษณะการเสพบริโภคปัจจัย โดยใช้ปัญญาหรือที่เรียกว่า ปัจฉินิยปฏิเสวนา ซึ่งหมายถึง การใช้ปัญญาทำความเข้าใจแล้วบริโภคปัจจัยทั้งหลาย ให้ได้ผลตรง พอดีตามคุณค่าแท้ คือบริโภคเพื่อเป็นปัจจัยเครื่องช่วยเกื้อหนุนให้พัฒนาชีวิต บริโภคโดยรู้เท่าทัน และสามารถละเว้น หรือเลิกเสพสิ่งที่ไม่เป็นปัจจัยเกื้อหนุนชีวิต

2. สมาธิ หมายถึง การฝึกฝนพัฒนาด้านจิตใจ ซึ่งมีความสำคัญอย่างยิ่ง เพราะจิตใจเป็นฐานของพฤติกรรม และเนื่องจากพฤติกรรมทุกอย่างเกิดขึ้นจากความตั้งใจหรือเจตนา และเป็นไปตามเจตจำนง รวมถึงแรงจูงใจที่อยู่เบื้องหลัง ถ้าจิตใจได้รับการพัฒนาให้ดี

งานแล้ว ก็จะต้องควบคุมดูแลพฤติกรรมไปในทางที่ดีงาม การพัฒนาคุณสมบัติของจิตใจ โดยเสริมสร้างคุณสมบัติให้แก่จิตใจมีดังต่อไปนี้

2.1 พัฒนาคุณธรรม ซึ่งเน้นคุณภาพของจิตใจ เช่น เมตตา กรุณา มุทิตา อุเบกขา จาคะ กตัญญู กตเวทิตา หิริ โอตตัปปะ คารวะ มัททวะ เป็นต้น

2.2 พัฒนาสมรรถภาพและประสิทธิภาพของจิตใจ เช่น ฉันทะ วิริยะ อุตสาหะ ขันติ จิตตะ สัจจะ อธิษฐาน ตบะ สติ สมาธิ

2.3 พัฒนาความสุขและภาวะที่เกื้อหนุนสุขภาพของจิตใจ เช่น ปราโมทย์ ปิติ ปัสสัทธิสุข สันติ เกษม สติ เสรีภาพ

3. ปัญญา หมายถึง การพัฒนาปัญญา ซึ่งมีความสำคัญสูงสุด เพราะปัญญาเป็น ตัวนำทางและควบคุมพฤติกรรมทั้งหมด โดยพัฒนาปัญญาแยกได้เป็น 3 ระดับ คือ

3.1 ปัญญาที่ช่วยให้ดำเนินชีวิตอย่างมีประสิทธิภาพ และประสบความสำเร็จ ได้แก่ ความรู้ ความเข้าใจข้อมูล การรับรู้และเรียนรู้อย่างถูกต้องตามความเป็นจริง การรู้จัก สื่อสารถ่ายทอดความรู้ การวินิจฉัยที่ถูกต้อง ความรู้จักแยกแยะวิเคราะห์วิจัย เป็นต้น

3.2 ปัญญาที่ช่วยให้ดำเนินเข้าสู่วิถีชีวิตที่ถูกต้องดีงาม เช่น ความรู้ ความเข้าใจในระบบความสัมพันธ์ของสิ่งทั้งหลาย ที่อิงอาศัยส่งผลต่อกันตามเหตุปัจจัย

3.3 ปัญญาที่ช่วยให้บรรลุจุดหมายสูงสุดของชีวิตที่ดีงาม ได้แก่ ความรู้ ความเข้าใจเท่าทันความจริงของสังขาร คือโลกและชีวิตที่เปลี่ยนแปลง เป็นไปตามกฎธรรมดา ของธรรมชาติ จนสามารถวางใจถูกต้องต่อสิ่งทั้งหลาย ทำจิตใจให้หลุดพ้นเป็นอิสระได้สมบูรณ์ และมีชีวิตที่เป็นอยู่ด้วยปัญญาที่แท้จริง (พระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตฺโต), 2538)

การฝึกฝนพัฒนาตนให้เจริญงอกงามในความดีเรียกว่า มงคล 38 ซึ่งพระธรรมธีรราชมหาวิทยาลัย (โฆดาญาณสิทธิ ป.ธ.9) นำมาเป็นทฤษฎีวัดจริยธรรมใน 3 ด้าน คือกายกรรม วจีกรรม และมโนกรรม โดยแบ่งเป็นหมู่มงคล 10 หมู่ (พระธรรมธีรราชมหาวิทยาลัย (โฆดาญาณสิทธิ ป.ธ.9), 2546) ดังนี้

มงคลหมู่ที่ 1 ฝึกตนให้เป็นคนดีซึ่งประกอบด้วย

- มงคลที่ 1 ไม่คบคนพาล
- มงคลที่ 2 คบบัณฑิต
- มงคลที่ 3 บูชาบุคคลที่ควรบูชา

มงคลหมู่ที่ 2 เตรียมความพร้อมในการฝึกตนประกอบด้วย

- มงคลที่ 4 อยู่ในถิ่นที่เหมาะสม
- มงคลที่ 5 มีบุญวาสนามาก่อน
- มงคลที่ 6 ตั้งตนไว้ชอบ

มงคลหมู่ที่ 3 ฝึกตนให้เป็นคนมีประโยชน์ประกอบด้วย

- มงคลที่ 7 ความเป็นพหูสูต
- มงคลที่ 8 มีศีลปะ
- มงคลที่ 9 มีวินัย
- มงคลที่ 10 มีวาจาสุภาสิต

มงคลหมู่ที่ 4 บำเพ็ญประโยชน์ต่อครอบครัวประกอบด้วย

- มงคลที่ 11 บำรุงมารดาบิดา
- มงคลที่ 12 สงเคราะห์บุตร
- มงคลที่ 13 สงเคราะห์ภรรยา (สามี)
- มงคลที่ 14 การงานไม่อากุล

มงคลหมู่ที่ 5 บำเพ็ญประโยชน์ต่อสังคมประกอบด้วย

- มงคลที่ 15 บำเพ็ญทาน
- มงคลที่ 16 ประพฤติธรรม
- มงคลที่ 17 สงเคราะห์ญาติ
- มงคลที่ 18 ทำงานไม่มีโทษ

มงคลหมู่ที่ 6 เตรียมใจไว้ให้พร้อมประกอบด้วย

- มงคลที่ 19 งดเว้นบาป
- มงคลที่ 20 สำรวมจากการดื่มน้ำเมา
- มงคลที่ 21 ไม่ประมาทในธรรม

มงคลหมู่ที่ 7 การแสวงหาธรรมขั้นต้นประกอบด้วย

- มงคลที่ 22 มีความเคารพ
- มงคลที่ 23 มีความถ่อมตน
- มงคลที่ 24 มีความสันโดษ
- มงคลที่ 25 มีความกตัญญู
- มงคลที่ 26 พังธรรมตามกาล

มงคลหมู่ที่ 8 การแสวงหาธรรมขั้นสูงประกอบด้วย

- มงคลที่ 27 ความอดทน
- มงคลที่ 28 เป็นคนว่าง่าย
- มงคลที่ 29 เห็นสมณะ
- มงคลที่ 30 สนทนาธรรมตามกาล

มงคลหมู่ที่ 9 การปฏิบัติธรรมเพื่อกำจัดกิเลสประกอบด้วย

- มงคลที่ 31 บำเพ็ญตบะ
- มงคลที่ 32 ประพฤติพรหมจรรย์

- มงคลที่ 33 เห็นอริยสัจ
- มงคลที่ 34 ทำนิพพานให้แจ้ง

มงคลหมู่ที่ 10 ผลการปฏิบัติธรรมจนจิตหมดกิเลสประกอบด้วย

- มงคลที่ 35 จิตไม่หวั่นไหวในโลกธรรม
- มงคลที่ 36 จิตไม่โศก
- มงคลที่ 37 จิตปราศจากธุลี
- มงคลที่ 38 จิตเกษม

สำหรับสาระของทฤษฎีตามหลักมงคล 38 ซึ่งมุ่งวัดจริยธรรมทั้ง 3 ด้าน ดังนี้

1. ด้านกายกรรม หมายถึง การละชั่ว ทำดี ทางกาย ได้แก่ การปฏิบัติตามมงคล คือไม่คบคนพาล คบบัณฑิต บุชาบุคคลที่ควรบูชา อยู่ในถิ่นที่เหมาะสม มีบุญวาสนามาก่อน ตั้งตนไว้ชอบ ความเป็นพหูสูต มีศีลปะ มีวินัย บำรุงมารดาบิดา สงเคราะห์บุตร สงเคราะห์ภรรยา (สามี) การงานไม่อาภูล บำเพ็ญทาน ประพฤติธรรมสงเคราะห์ญาติ ทำงานไม่มีโทษ งตเว้นบาป สรรวจจากการดื่มน้ำเมา ไม่ประมาทในธรรม มีความเคารพ มีความถ่อมตัว มีความสันโดษ มีความกตัญญู พึงธรรมตามกาล ความอดทน เป็นคนว่าง่าย เห็นสมณะ

2. ด้านวจีกรรม หมายถึง การเป็นผู้มีสัมมาคาราวะทางวาจา รู้จักใช้วาจา พูดให้เกิดประโยชน์ เว้นจากการทำความชั่วทางคำพูด ซึ่งได้แก่ การปฏิบัติตามมงคลนั้นคือ มีวาจาสุภาพิต สนทนาธรรมตามกาล

3. ด้านมโนกรรม หมายถึง การทำจิตใจให้บริสุทธิ์ ได้แก่ การปฏิบัติตามมงคล คือบำเพ็ญตบะ ประพฤติพรหมจรรย์ เห็นอริยสัจ ทำนิพพานให้แจ้ง จิตไม่หวั่นไหวในโลกธรรม จิตไม่โศก จิตปราศจากธุลี จิตเกษม

จริยธรรมตามหลักมงคล 38 ดังกล่าว จึงเป็นบทศึกษาที่สอดคล้องกับองค์ประกอบ แห่งการดำเนินชีวิต ซึ่งมี 3 ด้านคือ พฤติกรรม จิตใจ และปัญญา ซึ่งเมื่อสมาชิกในสังคม มีแนวทางในการดำเนินที่ดีเช่นนี้แล้ว จะยังผลให้ทุกคนสามารถสร้างสรรค์ชีวิตที่ดีงาม สังคม มีสันติสุข ตามเป้าหมายแห่งการพัฒนาสังคมไทยในยุคโลกาภิวัตน์ (ศิณารณ หู้เต็ม, 2552)

จากการศึกษาองค์ประกอบของจริยธรรมนั้น แบ่งเป็น 4 ด้าน ได้แก่ ความรู้เชิง จริยธรรมหมายถึง รู้ว่าในสังคมของตน การกระทำใดถูกผิดควรทำ หรือไม่ควรทำ ซึ่งบุคคลจะมีการเรียนรู้จากแหล่งปลูกฝังอบรมของสังคม และเพิ่มระดับขึ้นตามลำดับขั้นของอายุ ทักษะคติ เชิงจริยธรรมหมายถึง การมีทัศนคติและความชอบ ตลอดจนค่านิยม เป็นไปตามระเบียบ กฎเกณฑ์ของสังคม เหตุผลเชิงจริยธรรม ซึ่งหมายถึง การเลือกกระทำหรือไม่เลือกกระทำสิ่งใด สิ่งหนึ่ง ซึ่งจะมีอิทธิพลมาจากความรู้เชิงจริยธรรมและทัศนคติเชิงจริยธรรม รวมเข้าเป็นปัจจัย สนับสนุนหรือกีดกันการตัดสินใจเลือก เช่นรูปแบบของการอบรมเลี้ยงดูระดับสติปัญญา การศึกษาหาความรู้และประสบการณ์ต่าง ๆ เป็นต้น ส่วนพฤติกรรมเชิงจริยธรรม หมายถึง

การแสดงออกของพฤติกรรมที่สังคมนิยมชมชอบ ซึ่งอาจอยู่ในระดับมากหรือน้อย ขึ้นอยู่กับระดับจริยธรรมและปัจจัยอื่น ๆ ที่มีส่วนร่วมด้วย เช่น คุณลักษณะต่าง ๆ ที่ช่วยเป็นภูมิคุ้มกันให้บุคคลเลือกกระทำสิ่งที่ดีงาม และอดใจได้ที่จะไม่กระทำสิ่งไม่ดีเป็นต้น

สรุป

คุณธรรมและจริยธรรม เป็นสิ่งที่จำเป็นต้องมีในตัวของคนในสังคม อย่างไรก็ตาม จริยธรรมถือเป็นคุณลักษณะที่จำเป็น ในการอยู่ร่วมกันในสังคม สังคมใดมีบุคคลที่มีจริยธรรมสูงจำนวนมาก ย่อมมีความสุข ส่วนสังคมใดมีผู้ไม่มีจริยธรรมต่ำจำนวนมาก ย่อมนำไปสู่ความยุ่งเหยิงและความวិบัติ ดังนั้น จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่ง ที่จะต้องปลูกฝังและพัฒนาคนส่วนใหญ่ของชาติ ให้มีจริยธรรมอยู่ในระดับสูง โดยเฉพาะเรื่องของการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม ที่เป็นการเลือกกระทำหรือไม่เลือกกระทำสิ่งใดสิ่งหนึ่ง อันก่อให้เกิดพฤติกรรมเชิงจริยธรรม ที่เป็นการแสดงออกของพฤติกรรมที่สังคมนิยมชมชอบ ซึ่งอาจอยู่ในระดับมากหรือน้อย การที่บุคคลมีการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมในระดับสูงจำนวนมาก ย่อมจะช่วยพัฒนาสังคมอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกัน (Green and Happiness Society) ได้ตามวิสัยทัศน์ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 12 (พ.ศ.2560 – 2564) ที่ยึด “คนเป็นศูนย์กลางการพัฒนา” คือ มุ่งสร้างคุณภาพชีวิตและสุขภาวะที่ดีสำหรับคนไทย พัฒนาคอนให้มีความเป็นคนที่สมบูรณ์ มีวินัย ใฝ่รู้ มีความรู้ มีทักษะ มีความคิดสร้างสรรค์ มีทัศนคติที่ดี รับผิดชอบต่อสังคม มีจริยธรรมและคุณธรรม พัฒนาคอนทุกช่วงวัยและเตรียมความพร้อมเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ อย่างมีคุณภาพ รวมถึงการสร้างคนให้ใช้ประโยชน์และอยู่กับสิ่งแวดล้อมอย่างเกื้อกูล อนุรักษ์ฟื้นฟู ใช้ประโยชน์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างเหมาะสม โดยจุดเน้นการพัฒนาคอนที่สำคัญในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12 คือ การหล่อหลอมให้คนไทยมีค่านิยมตามบรรทัดฐานที่ดีทางสังคม คนไทยในทุกช่วงวัย เป็นคนดี มีสุขภาวะที่ดี มีคุณธรรมจริยธรรม มีระเบียบวินัย มีจิตสำนึกที่ดีต่อสังคมส่วนรวม

เอกสารอ้างอิง

Love You. (2554). *องค์ประกอบของจริยธรรม*. เรียกใช้เมื่อ 10 มีนาคม 2561 จาก

<http://giflovegoft.blogspot.com/2011/06/1.html>

เจริญ ไวรวัจนกุล. (2531). *ความเป็นครู*. กรุงเทพมหานคร: ศูนย์ส่งเสริมวิชาการ.

- แก้วเวียง นานาผล และคณะ. (2557). บทสรุปผู้บริหารรายงานการวิจัย เรื่อง ข้อเสนอเชิงนโยบาย การพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม เด็กไทย “โตไปไม่โกง”. ใน รายงานวิจัย. สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา.
- จूरีพร กาญจนการุณ. (2552). คุณธรรมจริยธรรมและการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมของนักศึกษา มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี. *วารสารวชการ วิทยาลัยแสงธรรม*, 1 (1), 95-109.
- ณรงค์ โชควัฒนา. (2542). *เศรษฐกิจชุมชนทางเลือกเพื่อทางรอดสังคมไทย*. กรุงเทพมหานคร : อมรินทร์พริ้นติ้ง แอนด์ พับลิชชิ่ง.
- ดวงเดือน พันธุมนาวิน. (2523). *พฤติกรรมศาสตร์เล่ม 2 จิตวิทยาจริยธรรมและจิตวิทยาการศึกษา*. กรุงเทพมหานคร: ไทยวัฒนาพานิช.
- ดวงเดือน พันธุมนาวิน. (2524). *จิตวิทยาจริยธรรมและจิตวิทยาภาษา*. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์ไวยวัฒนาพานิช.
- บุญมี แท่นแก้ว. (2539). *จริยศาสตร์ทั่วไป*. (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์โอเดียนสโตร์.
- ปราชญ์ กล้าผจญ. (2544). *คุณธรรมจริยธรรมจรรยาบรรณวิชาชีพ*. กรุงเทพมหานคร: เบลโล่การพิมพ์.
- พรนพ พุกกะพันธ์. (2543). *ภาวะผู้นำและการจูงใจ*. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์จามจุรีโปรดักท์.
- พระธรรมธีรราชมหามุนี (โชดากาญจนสิทธิ ป.ธ.9). (2546). *มงคล 38 ประการ*. (พิมพ์ครั้งที่ 8). กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตฺโต). (2538). *ธรรมกับการศึกษาของไทย*. กรุงเทพมหานคร: สหธรรมิก.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2542). *พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525*. (พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์อักษรเจริญทัศน์.
- วิทย์ วิศทเวทย์ และเสฐียรพงษ์ วรรณปก. (2533). *พระพุทธศาสนา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6*. กรุงเทพมหานคร: อักษรเจริญทัศน์.
- วิลาส ลักษณะชั่ววลี. (2552). จริยธรรมในเด็กและเยาวชน. *วารสารพฤติกรรมศาสตร์*, 15 (1), 16-27.

ศินาภรณ์ หู่เต็ม. (2552). พฤติกรรมด้านคุณธรรมจริยธรรมของนักศึกษาในระดับปริญญาตรี
วิทยาลัยราชพฤกษ์. ใน รายงานการวิจัย. วิทยาลัยราชพฤกษ์.

สงวน สิทธิเลิศอรุณ. (2526). *ปรัชญาและคุณธรรมสำหรับครู*. (พิมพ์ครั้งที่ 3).
กรุงเทพมหานคร: อักษรบัณฑิต.

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ สำนักงานกฤษฎามนตรี. (2560).
แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560 – 2564).

กรุงเทพมหานคร: แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.

สุชาติ ประสิทธิ์รัฐสินธุ์. (2539). ตัวบ่งชี้การปฏิบัติงานที่เหมาะสมสำหรับการตรวจสอบผลการ
ปฏิบัติงานโครงการและแผนงาน. *วารสารวิจัยการศึกษา*, 19 (6), 2.

สุพล วังสินธุ์. (2534). การเรียนรู้แบบร่วมมือร่วมใจ. *วารสารวิชาการ*, 3 (4), 79-82.

อังคณา เชื้อสมุทร. (2555). *การปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรม กับความคาดหวังของสังคมไทย*.
เรียกใช้เมื่อ 6 กุมภาพันธ์ 2561 จาก

<http://chursamut16.blogspot.com/2012/08/blog-post.html#more>